

Framhald av síðu 8

Tá mátti ikki lota meir enn úr hanakjafu.

Vaks lotið, so drapput bleiv í sjónum, var neyðugt at lætta um bátin og kasta oman av at bjarga sær og livinum.

Bátur sakk í besta veðri, og menn umkomust, tí óvantað alda kom langleiðis frá undir vatnsskorpuni, so ikki var givið far um hana fyrr enn hon skolaði inn um stokkin.

Í mong ár var føroyska samfelagið ovlastað og er nú um at søkka. Um manning og liv skal bjargast, er tað í evstu løtu at lætta um føroyska bátin og tveita omanav.

Spyr tú tey mongu, sum hava slitið og sveittað fyri dagligt breyð og tey, sum nú ikki sleppa at nýta mátt og megi, royndan kunnleika og vitan at bjarga sær og sinum, heldur enn at liva sum biddarar av annars náði, er ikki at ivast í, at teir flestu av hesum údráttum úr figgjarlógini, ja helst allar og kanska meira við, kunnu tey vera fyrriuttan og vilja heldur sæð virkir, verkstøð, smíðjur og bátar í gongd ella verða sett í gongd.

Minka um almennu útreiðslurnar og skattir at lætta um byrðuna, so aftur verður tryggleiki fyri inntøkuskapandi virksemin og bústaði.

Samanhald

Fyri um 200 árum síðani frættist, at fólk vóru farin at liða neyð. Tá boðaði Gjóra-

bóndin í Porkeri frá at fara á fjall at taka seyðin. »So leingi eg havi nakað, skal eingin í Porkeri liða neyð«, segði hann. Vandatiðir vísa, hvør tú veruliga er og draga mangan tað besta ella tað versta í sær fram í ljósið.

Tá spyrst um meining er í drúgvu tosinum um næstakærleika, samkenslu og samanahald.

Flokkur hevur sum stavnamerki: »Frælsi – Javnaður – Brøðralag«. Er tað nú soleiðis, at ikki verður meira javnað frá teimum smáu brøðrunum til teir stóru uttan hinvegin til teir stóru?

Er tað enn bert eitt eiti at vit eru øll líka?

Er veruleikin enn, at nøkur fá eru meira líka, ja, nógva meira líka?

Fyri 100 árum síðan segði ættfaðir Niklas Hovgaard og Hvannasundsbrøðranna við abbadóttir sína: »Tann, sum gevur, skal ongan-tíð mangla«. 16 ára gomul fór Julianna Larsen við foreldrum sínum úr Búrstovu á Eiði til Suðuroyar at arbeiða í fiski. Hon skifti navn til Julianna Hovgård, ella meira vanligt Julianna hjá Adolf.

Saman við øðrum djórvm-kvinnum stovnaði hon arbeiðskvinnufelagið »Fjallbrúður«.

Vit, sum kendu hana, vita, at hennara hond var altíð opin.

Mangar stórar inntøkur eru enn lítið skerðar, ella als ikki, av spariknivi hins almenna. Tær eru í hópatali at finna innan almennu økini, so væl ber til at broyta tær ella heilt avtaka tær.

Veruleikin ella dreymaverð

Øll húsarhald, privat ella almenn, hava vónir og dreymar, ynski um mangt og hvat.

Men sjálvt tann ríkasti veit, at veruliga inntøkan avmarkar tað, sum kann fáast ella gerast.

Minkar inntøkan, má nýtslan minka samsvarandi og tú verður noyddur at skera burt tað, sum tú kanst vera fyrriuttan, tað húsarhald og samfelag eru í vága.

Hetta er trupult og mangan sárt men tinar avgerðir siga, um tú hevur veruleikaskil ella fatan, ella um tú vil halda fram at liva í sjálgjördari dreymaverð, har tað er vist, at grýlan kemur eftir sær og tínum, beinir fyrri tykkum ella trælkar tykkum, koyrir tykkum í posan.

Í mun til hvat vanlig fólk, í mun til hvat tú, hvat samfelagið áhaldandi kann bera, so tú kann liva sum føroyingur í egnum landi, er lætt at velja, um tú vil sleppa undan byrðuni, tveita omanav, so tú sleppur at liva í veruleikanum og ikki køvður av hvørvisjónsdýnum teirra vælbjargaðu.

Stál, mansevn ella trælslinn

Tú kanst gera sum húskallurin hjá Giljabóndanum, Snoprikkur, og tveita oman av heldur enn at søkka.

Fyrst í fimtárunum komu illir sandingar til Havnar fyrri, sum onkur segði, at magadraga lögmannin.

Hann rýmdi og krógvaði seg, so ætlan sandinga gekk ikki út, tíverri, søgdu mangir.

Suðuroyingar høvdu Suðuroyar Fiskimannafelag, sum altíð var til reiðar at stríðas fyrri fiskimanna rættindum.

Norðingar vóru til reiðar at taka móti embætismanninum, politikarum og herskipum.

Hvat hendi tykkum, sand-

ingum, suðuroyingum, norðingum, tykkum føroyingum? Tað er ringur knífur, sum einki stál er í.

Hann er lættur at brýna, men mýlist beinanvegin, bognar, nyttar einki.

Er tað rætt, sum eg sum óviti hoyrdi: »Trælslinníð situr so djúpt í føroyinginum, at tað ruddast ikki út?«

Stýrast Føroyar av: »Felagsskapinum til sjálvrós og sjálvføru«, hvørs stavnamerki er: »Vertin á hvat annar fær, eg skal nøra at mæra?«

Vaktarskifti

Her hevur einans verið gjørd ein útpuringsroynd. Um tú tømur út, verður út val – tykkara val.

Danski vísmáðurin Søren Kierkegaard sigur: »Tað kemur til einhvønn at velja«.

Umráðandi er at tú sjálvur velur, tí um tú ikki ger tað, verður kortini valt.

Lívið, umhvørvið, samfelagið, hini velja í tín stað.

Umráðandi er at velja rætt, men mest umráðandi er, at tú sjálvur velur, tí tað verður tú stórri, eisini tá tú velur skeið. Letur tú sjálvur vera við at velja, letur hini, samfelagið gera tað, somikið minni verður tú.

Avgerðin er tín

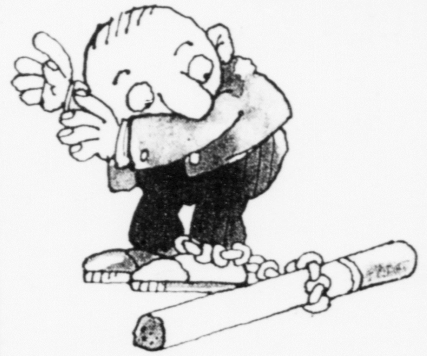
Føroyska kreppan er sjálvs-kapt, fyrst og fremst moralsk. Samfelagið kann ikki reisast aftur uttan at moral-ur, ábyrgd og reiðilgheit verður fastur botnur undir Føroyum.

Norðmenn søgdu: »Det koster at vere kar«.

Tað kostar at vera vaksin. Sætur er sjálgvign bití. Betur illi hurið fyrri gátt, enn at bidda hjá fremmandum.

Aftan á harðan andróður at vinna upp egið land – hvussu kennist tað tá at vera føroyingur?

Karl Nolsøe

Niels Pauli illur við Kjartan

Niels Pauli Danielsen, lögtingsmaður í KFFFF-flokkinum hevur heitt á Heina O. Heinesen, formann í lögtingsins fiskivinnunevnd, um at kalla nevndina saman.

Tað hevur fallið Niels Paula Danielsen fyrri bróstið, at Kjartan Hoydal, fiskivinnustjóri, segði við Sosialin mikudagin, at útróðurin fer at doyggja út. Kjartan Hoydal segði við Sosialin, at vilja vit varðveita útróðurin, má politisk avgerð um stuðul til.

Hetta fær Niels Pauli Danielsen til, at Kjartan Hoydal vil avtaka útróðurin, og at trolveiðan skal verða einastu reiðskapur á Føroyagrunninum tey næstu 5-6 árin. Niels Pauli Danielsen vil hava at vita, um fiskivinnustjórin talar vegna landsstýrið, hvørs politikk hann er settur til og fær løn fyrri at fremja.

Um hetta skal vera fiskivinnupolitikkurin, so mótmælir KFFFF-flokkurin.

Hvørsfall?

Fram móti landi hvítar fanna stevnuð drekar óðalsmanna – og valdra manna lið.

Og aldri sáxt mógva megnari mans, ið sjálvvæði stovnaði lands.

Fjálgur royndist móður andi.
Tá tóku trøll
góða manna børn,
stungu illa
annans mans barn í barm.

So lítul er barnsins uggi.
Men gløgt er gestsins eyga.
Eirið hond Háreks, fótí Fríðriks!

Flestra manna lív er rit í moldum,
og komin er fluga í feiga manna fat.
Tungt verður gamla manna fall!

Leivur D.

Nótakast og fiskanøvn

Fróðskaparsetur Føroya hevur tvær ritgerða-/savn-ingarkappingar. Onnur er um nótakast og hin um fiskar og nøvn teirra.

Nótakastið var mangastaðni fastur táttur í bygdar-livinum, men nú man tað vera farið í søguna. Alt, sum nótakast hevði og hevur við sær, hevur áhuga, eisini frásagnir og søgur.

Freistin at lata inn tilfar til hesa kappingina er á nýggjárinum.

Eftir upskoti frá Rannsóknarstovuni er nýggj kapping um fiskarnar og nøvn teirra útskrivað.

Nógvir fiskar hava fleiri enn eitt navn. Eisini ymsu partamir av fiski og fiskaúrdrátti hava ymsk nøvn. Alt, sum kann greiða frá, hvi nøvnini ella litirnir eru sum tey eru, hevur stóran áhuga.

Freistin at lata inn til hesa kapping er 31. desember 1994.

F.C. BÚÐIN

Undir Tórs-Cafeteria
Inngongd við gos-vatnið

**Ólavssøku
TILBOÐ**

**VHS
VIDEOBOND
3 tímar**

1 stk. 25⁰⁰

5 stk. 99⁵⁰

Ring, vit senda um alt landið

Postboks 1250 - FR 110 Tórshavn
Telefon 1 7646 - Fax 1 8401
Opíð kl. 13.00–17.30
Leygardag stongt